

Fra forskning til brugbare løsninger

- GTS som løftestang for dansk innovation og konkurrencekraft

GTS-anbefalinger til fordeling af forskningsreserven for 2026

Danmark og Europa er udfordret af en stærkt intensiveret international konkurrence og rivalisering. Hvis vi skal tackle de massive udfordringer, vi står overfor, skal vi hurtigt styrke vores evne til at omsætte forskning og teknologi til brugbare og konkurrencedygtige løsninger. Jo bedre vi er til at få forskning og ny teknologi implementeret og ud at virke i praksis, jo bedre sikrer vi vores konkurrencekraft og dermed vores vækst og velstand. Danmark har på mange måder et velfungerende forsknings- og innovationssystem, men står samtidig over for en række markante udfordringer, der kræver yderligere handling:

- Der er sket en opbremsning i især små og mellemstore virksomheders investeringer i forskning og udvikling, og den private forskning koncentrerer sig på stadig færre og større virksomheder.
- Danmark kæmper fortsat med at få tilstrækkelig anvendelse og spredning af offentligt finansierede forskningsresultater til bredden af dansk erhvervsliv.
- Mange af de lande, vi sammenligner os med, øger deres forsknings- og innovationsindsats markant. Det gælder særligt inden for kritiske teknologier som fx kvanteteknologi, avancerede materialer, sensorteknologi, kunstig intelligens, robotteknologi og bioteknologi - teknologiområder, hvor Danmark ikke må hægtes af.

Udfordringerne kalder på en anden tilgang til, hvordan vi bruger de offentlige midler til forskning og innovation. Forskningsreserven udgør en stadigt større andel af det samlede offentlige budget til forskning og innovation. Derfor er det vigtigt, at der sker et strategisk skift fra de typisk mere kortsigtede projektbaserede indsatser til mere strategiske og langsigtede investeringer, der kan understøtte teknologisk forskning og udvikling.

Når der i de kommende forhandlinger om forskningsreserven for 2026 skal fordeles mere end 6 mia. kr., er det derfor helt afgørende at prioritere midler til at styrke Danmarks konkurrenceevne og vores position som en førende vidennation.

GTS anbefaler, at forskningsreserven for 2026 får et tydeligt teknologisk aftryk, og at der prioriteres langsigtet og strategisk med større og flerårige bevillinger til forsknings- og innovationsindsatser.

Konkret foreslår GTS, at der i aftalen om forskningsreserven afsættes midler til:

Forslag 1: Langsigtede investeringer i fremtidens teknologier

Der afsættes 1 mia. kr. årligt til forskning og innovation i fremtidens kritiske teknologier på de danske forsknings- og innovationsinstitutioner i perioden 2026-2035.

Forslag 2: Styrk kæden fra forskning til marked

Der afsættes 250 mio. kr. årligt til at styrke kæden fra forskning til innovation til marked fordelt med:

- 200. mio. kr. årligt i perioden 2026-2035 til etablering og udbygning af test-, demonstrations- og udviklingsfaciliteter med udgangspunkt i roadmap fra regeringens grønne forskningsstrategi.
- 50 mio. kr. årligt til et treårigt pilotprojekt (samlet set 150 mio.kr) med strategisk GTS-styret forskningsindkøb fra universiteterne for at styrke viden-spredning, innovation og dansk konkurrencekraft.

Forslag 1. Investering i fremtidens kritiske teknologier

GTS anbefaler, at regeringen afsætter 1 mia. kr. årligt til forskning og innovation i fremtidens teknologier på de danske forsknings- og vidensinstitutioner i perioden 2026-2035.

Investeringen er helt afgørende for at sikre dansk erhvervslivs konkurrenceevne på det globale marked og vil fastholde vækst og arbejdspladser i Danmark.

Samtidig er investeringer i nye teknologier – særligt kritiske teknologier – i dag helt afgørende for at mindske Danmarks og Europas afhængighed af teknologier fra lande som USA og Kina m.fl. Danmark har over de seneste 10 år tabt terræn i forhold til vores internationale konkurrenter inden for hele 12 ud af 16 kritiske teknologiområder.

GTS anbefaler særligt, at der prioriteres midler til følgende teknologiområder:

- Kvanteteknologi
- Digitale teknologier, herunder kunstig intelligens og cybersikkerhed
- Produktionsteknologi og robotteknologi
- Avancerede materialer
- Bioteknologi og biosolution

Investeringerne skal have størst mulig samfundsmæssig effekt. Derfor er det vigtigt, at midlerne kan tilgås af både universiteter og GTS-institutter, og at de prioriterede midler kan indgå som medfinansiering til både private og EU-fondsansøgninger.

Forslag 2. Styrk kæden fra forskning til marked

GTS anbefaler, at regeringen afsætter 250 mio. kr. årligt til at styrke kæden fra forskning til innovation til marked.

De danske universiteter bedriver verdensklasse forskning med nogle af verdens dygtigste forskere på vigtige områder som fx kvante-computing, sundhed,

bioteknologi og materialeforskning. Men viden og de teknologiske gennembrud bliver ikke i tilstrækkeligt omfang omsat til løsninger, der kan skabe nye arbejdspladser, vækst eller løse samfundets store udfordringer.

Problemet er velkendt og konsekvenserne – i form af tabt konkurrenceevne og det faktum, at vi bliver sejlet agterud, når det kommer til udviklingen af kritiske teknologiområder – er nu blevet alarmerede tydelige. En del af årsagerne er manglende kapacitet til at modne forskning til næste niveau. Der er brug for at styrke overgangen fra forskning til færdige løsninger, og det kan ske via to tiltag beskrevet herunder.

200 mio. kr. til test- og demonstrationsfaciliteter

Danske virksomheder skal have adgang til state of the art test-, demonstrations- og udviklingsfaciliteter for at kunne udvikle nye produkter. For mange især mindre virksomheder er nærheden til testfaciliteter afgørende for, om deres ideer bliver til virkelighed.

Der blev med regeringens grønne forskningsstrategi 'Fart på fremtidens grønne løsninger' afsat midler til udarbejdelse af et roadmap for grønne test-, udviklings- og demonstrationsfaciliteter. Roadmappen er under udvikling i et samarbejde mellem fire ministerier og forventes klar i løbet af efteråret. Næste - og afgørende - skridt er, at der bliver afsat midler til at virkeliggøre de investeringsbehov, som roadmappen identificerer.

Derfor anbefaler GTS, at der med afsæt i roadmappen bliver afsat 200 mio. kr. årligt fra forskningsreserven i årene frem til 2035, som anvendes specifikt til at udbygge og etablere de test-, demonstrations- og udviklingsfaciliteter, der er rettet mod grøn omstilling.

50 mio. kr. til treårigt pilotprojekt: GTS som indkøber af universitetsforskning

For at få mere forskning hurtigere og bredere ud at virke, er der ikke kun behov for udbygning af kapaciteten til at gøre det. Der er også behov for at nytænke og udvikle mere effektive veje fra forskning til marked. Et oplagt område er at skabe mekanismer til strategiske samarbejder mellem universiteter og GTS-institutter

GTS-institutterne er i indgreb og kontakt med mere end 20.000 virksomheder om året og har indsigt i erhvervslivets behov og efterspørgslen især indenfor teknologi og udvikling. Det tætte samspil med erhvervslivet er unikt, og viser GTS som en helt central aktør, når det handler om at få forskning bredt i anvendelse i danske virksomheder.

Med et pilotprojekt, hvor GTS fungerer som strategisk indkøber af universitetsforskning, er det muligt hurtigt at målrette og omsætte relevant viden – især i små og mellemstore virksomheder, der ofte har svært ved at få adgang til forskningsmiljøer.

Modellen skaber en klar "pull-effekt", hvor det er virksomheders behov, der driver forskningsanvendelsen, reducerer bureaukrati og øger tempoet fra idé til marked. Med GTS som bindeled vil viden blive målrettet, efterspurgt og skaleret bredt i dansk erhvervsliv.

Pilotprojektet vil desuden fjerne noget "red tape" og bureaukrati i forskernes ansøgningsprocesser til konkurrenceudsatte midler og sikre, at små og mellemstore virksomheder kan få adgang til ny viden og samarbejde med vidensinstitutioner.

I indkøb af forskning og teknologi, vil der med GTS som indkøber, være sikkerhed for et kommercielt sigte, da institutterne er skabt til at sælge viden og nå bredest muligt ud til dansk erhvervsliv.

Forslaget er på 50 mio. kr. årligt i tre år til fleksibelt indkøb af forskning fra universiteter og andre vidensinstitutioner. GTS kan dermed matche erhvervslivets konkrete udfordringer med den rette forskningsviden og sikre hurtig og bred implementering.